

Галина Волкотруб

канд. філол. наук, доцент, доцент, м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Основною метою навчання іноземних студентів української мови є формування в них комунікативної компетентності, тобто здатності здійснювати спілкування в навчально-професійній, соціально-побутовій і соціально-культурній сферах. Ця мета спонукає викладачів шукати методи для активізації всіх видів мовленнєвої діяльності, зокрема прийоми створення на занятті різноманітних ситуацій спілкування.

Найбільш ефективним засобом формування комунікативних навичок є використання відеоматеріалів, які сприяють оптимізації навчального процесу, наближенню його до реального спілкування, розвивають мовленнєву активність студентів, підвищують якість засвоєння знань.

На сьогоднішній день ще не створені спеціалізовані навчальні відеокурси української мови як іноземної, але завдяки Інтернету кожен викладач може розробляти власні дидактичні комплекси відеоматеріалів. Доцільним є використання таких аудіовізуальних ресурсів, як художні, документальні й мультиплікаційні фільми, відеозаписи інформаційних та розважальних телепередач, трейлери, рекламні блоки, музичні відеокліпи, відеоекскурсії по музеях і містах України, а також самодіяльні відеозаписи.

Автентичні відеоматеріали мають величезний потенціал для поглиблення лексико-граматичних знань студентів, розвитку навичок аудіювання й говоріння. Важливо, що відеоматеріали демонструють неадаптоване мовлення різних носіїв мови, створюють атмосферу реальної комунікації. Крім того, зорова опора полегшує сприйняття звукового ряду, допомагає більш точно зрозуміти його зміст. Емоційні враження від побаченого також сприяють

кращому засвоєнню інформації. Відеоматеріали урізноманітнюють заняття, викликають в іноземних студентів інтерес до вивчення української мови, допомагають їм подолати мовний бар'єр, спонукають до активної комунікації.

Включення аудіовізуальних засобів у заняття потребує від викладача ретельної підготовки. Основна вимога до відеоматеріалів – їхня відповідність навчальному матеріалу, опрацьованому на занятті. Вони повинні бути цікавими для аудиторії, охоплювати жанри професійної, культурної і побутової спрямованості. Необхідно знайти місце відеоматеріалу в структурі заняття, визначити його оптимальний обсяг, врахувати відповідність темпу мовлення, лексики й граматики рівневі знань студентів, розробити комплекс завдань з чіткими навчально-методичними цілями.

Успіх використання відеоматеріалів забезпечується методично обґрунтованою і систематичною роботою з ними, але викладач не повинен зловживати таким видом навчальної діяльності.

Традиційними є три етапи роботи з відеоматеріалами: підготовчий, демонстраційний і післядемонстраційний. Етапи відрізняються системою вправ. На підготовчому етапі викладач мотивує студентів до перегляду, вводить новий лексико-граматичний матеріал. Другий етап полягає в безпосередньому перегляді відео (повністю або частинами). Під час перегляду можливим є обговорення й коментування фрагментів, відтворення почутої інформації. Після перегляду студенти відповідають на запитання за змістом, переказують епізоди. На цьому етапі найактивніше здійснюється мовленнєва діяльність студентів завдяки творчим завданням, як-от: розповісти про свої враження від фільму, оцінити гру акторів, описати зовнішність героїв, обґрунтувати їхні вчинки, придумати продовження історії, озвучити відеоматеріал тощо.

Важливим відеоматеріалом на різних етапах вивчення української мови як іноземної є кліпи пісень. Робота з піснями допомагає вдосконалити вимову слів,

інтонаційні навички, збагачує словниковий запас, сприяє засвоєнню граматичних структур.

Українські сучасні й народні пісні викликають надзвичайний інтерес в іноземних студентів, які високо оцінюють як мелодику творів, їхній зміст, так і якість української музичної продукції. Студенти вивчають пісні із задоволенням ще й тому, що повтори приспівів, візуальний ряд полегшують сприйняття текстів. Мотиваційною силою наділені фрагменти музичних шоу, де українські пісні виконують іноземці. Наприклад, пісня «Не твоя війна» у виконанні китайського студента Сюй Чуань Юн (шоу «Голос країни»), а потім інтерв'ю співака українською мовою не залишають байдужим нікого в аудиторії. Чудовим доповненням занять можуть бути й інші пісні, виконані іноземцями на цьому шоу, наприклад, «Мелодія» (Індира Едильбаєва з Казахстану), «Така, як ти» (Леонардо Ободоеке з Нігерії), «Реве та стогне Дніпр широкий» (Чингіз Мустафаєв з Азербайджану та Уняня Удогво з Нігерії), «Скрипка грає» (Чан Куок Кхань з В'єтнаму) та інші. Такі відео створюють на занятті позитивну емоційну атмосферу й мотивують студентів до вдосконалення мовних знань.

Робота з піснями може включати опрацювання статей про виконавців, інтерв'ю співаків. Цікавими для студентів є творчі завдання – запропонувати свої сюжети відеокліпів, стати учасниками рольової гри, створити рейтинг найкращих пісень, подискутувати про стиль виконавців, музичні передачі тощо.

Відеоматеріали дають студентам наочне уявлення про сучасне життя українців, їхню історію, традиції, мовні реалії, а отже формують соціокультурну і навчально-пізнавальну компетенції.

Важливим джерелом інформації про Україну можуть стати країнознавчі фільми, наприклад відео проєкту «Гордість України» телеканалу «Мега», у якому зібрано чимало матеріалів про видатних українців, унікальні установи та їхні вражаючі розробки, як-от «Літаки Антонова», «Зварка Патона», «Інститут

світла. Філатов». Обов'язково потрібно враховувати професійну значущість матеріалів.

Цікавим і корисним для студентів на початковому етапі вивчення мови є мультсеріал «Книга-мандрівка. Україна», який у цікавій та доступній формі знайомить з видатними особистостями, природними скарбами, визначними культурними пам'ятками, важливими історичними подіями України. У проєкті є, наприклад, такі захопливі сюжети: «Магічний світ козаків-характерників», «Як Тарас Шевченко став зіркою», «Іван Пулюй: Біблія, Рентген і Тесла», «Як Санта в Україні саундтрек Різдва знайшов», «Батько імунітету», «Як українець вчив NASA літати» та ін. Супроводжені системою вправ, такі відеоматеріали сприятимуть підвищенню пізнавальної, комунікативної і творчої активності студентів.

Аудіовізуальні засоби можна успішно використовувати не лише в аудиторії, але й на заняттях дистанційної форми навчання. Відеоматеріали, включені в домашні завдання, повинні супроводжуватися цікавими завданнями й чіткими вказівками щодо їхнього виконання. Самостійна робота студентів з відеоматеріалами розвиває в них творчі здібності, активізує пізнавальну діяльність.

Відеоматеріали є ефективним матеріалом для розв'язання комунікативних завдань на заняттях української мови як іноземної, засобом інтенсифікації навчального процесу. Викладач повинен ретельно добирати відеоматеріали, методично правильно включати їх у канву заняття. Використання аудіовізуальних засобів має стати обов'язковим елементом навчання іноземних студентів української мови, але з обов'язковим дотриманням принципу методичної доцільності.